Vero-osasto

Krista Sinisalo
Pia Kivimies

24.5.2024

Valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Verojaoston vastinekuuleminen 24.5.2024

Kommentteja hallituksen esityksestä laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta (HE 45/2024 vp) annettuihin lausuntoihin

Etämyynti

Verojaoston saamissa lausunnoissa kannatetaan ostajalle ehdotettua yhteisvastuuta myyjän kanssa etämyyntitilanteissa, joissa myyjä ei ole säännösten mukaisesti tehnyt Verohallinnolle ennakkoilmoitusta ja, silloin kun kyseessä on yhdenmukaistetun valmisteveron alainen tuote, asettanut vakuutta ennen tuotteiden lähettämistä ostajalle. Lausunnoissa tuodaan esille muun ohessa se, että ehdotetuilla muutoksilla lisätään tasapuolisuutta niitä alan toimijoita kohtaan, jotka hoitavat lakisääteiset velvoitteensa.

Osassa lausunnoista tuodaan esiin, että ostajalla tulisi kuitenkin olla tosiasiallinen mahdollisuus varmistua mahdollisesta verovastuustaan ennen ostopäätöksen tekemistä. Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että ehdotettu yhteisvastuu verosta ilman ostajan mahdollisuutta ennakolta selvittää verovastuun realisoitumista on ongelmallinen oikeusturvanäkökulmasta.

Valtiovarainministeriö toteaa, että etämyynnissä ostaja tekee ensin tilauksen, nykyisin tyypillisesti internetissä, minkä jälkeen myyjällä on velvollisuus tehdä tilauksen perusteella ennakkoilmoitus Verohallinnolle sekä asettaa vakuus silloin kun on kyse alkoholijuomista. Etämyyjä saa Verohallinnolta lähetyksen yksilöivän tunnisteen ennakkoilmoituksen tehtyään ja vakuuden asetettuaan. Tämän jälkeen tuotteiden kuljetus ostajalle voi alkaa. Etämyyntiprosessissa ostajalla ei ole ennen tilauksen tekemistä mahdollisuutta varmistua siitä, tuleeko etämyyjä toimimaan menettelysäännösten mukaisesti, koska ennakkoilmoitus annetaan ja vakuus asetetaan vasta tilauksen tekemisen jälkeen. Verohallinto tuo tähän liittyen lausunnossaan esiin, että se voi antaa myyjän verotusta koskevia tietoja ostajalle vain silloin, kun ostajalle on muodostunut asianosaisasema verotusasiassa, mikä

tapahtuu vasta verkkokaupasta tehdyn tuotetilauksen jälkeen. Tilausvaiheessa onkin ostajan kannalta yleisesti ottaen kyse myyjän luotettavuuden arvioimisesta ennen ostopäätöstä, vastaavasti kuin kaikessa verkkokaupassa.

Alkoholijuomien verkkokauppa on laajentunut viimeisten vuosien aikana, ja alalle on tullut lisää yrityksiä. Ostajan arvioidessa etämyyjän luotettavuutta itselleen mahdollisesti syntyvän verovastuun näkökulmasta merkitystä on muun muassa sillä, mitä verkkomyyjä ilmoittaa sivuillaan toiminnastaan ja verojen maksamisesta, kuka kuljetuksen tosiasiallisesti järjestää ja mikä tuotteen hinta on. Hinnalla on merkitystä, koska valmisteverot vyörytetään tyypillisesti myyntihinnoissa ostajien maksettaviksi. Suomessa alkoholiverot ovat korkeat, minkä lisäksi verkkokaupasta hankituista juomista tulee maksettavaksi myös juomapakkausveroa. Vaikka alkoholijuomien verottomat hinnat voivat periaatteessa vaihdella eri maissa, voidaan arvioida, että jos verkkokauppojen hinnat sisältävät kuljetuskustannusten lisäksi Suomen alkoholi- ja juomapakkausverot, myyntihinnat ovat lähellä vähittäismyyntihintoja Suomessa.

Alkoholin verkkokaupassa toimii myös sellaisia etämyyjiä, jotka ovat asettaneet Suomeen veroedustajan vastaamaan valmisteverojen maksamisesta puolestaan. Niissä tilanteissa, joissa etämyyjällä on Suomessa veroedustaja, ostajalle ei voi etämyynnissä syntyä verovastuuta. Verosta ovat näissä tilanteissa vastuussa aina veroedustaja ja etämyyjä. Vuoden 2023 lopussa Suomessa toimi kahdeksan ulkomaille sijoittautuneen etämyyjän veroedustajaa.

Silloin kun ostajalle syntyy verovastuu etämyyjän säännösten vastaisen toiminnan takia, ostaja joutuu yhteisvastuuseen veron maksamisesta, mutta häneen ei kohdistu sanktioita. Ostaja joutuu vastuuseen verosta, jonka hän tosiasiallisesti olisi maksanut osana tuotteen hintaa myös siinä tapauksessa, että etämyyjä olisi toiminut lainmukaisesti eikä ostajalle olisi syntynyt verovastuuta.

Verojaoston saamissa lausunnoissa kannatetaan laajasti myös ehdotusta siitä, että etämyyjän tai valmisteverotuslain 74 §:n mukaisen hankinnan tehneen yksityishenkilön tulisi antaa kuljetuksesta vastaavalle yritykselle tai, jos kuljettajana toimii 74 §:n mukaisten hankintojen osalta yksityishenkilö, kuljettajana toimivalle yksityishenkilölle Verohallinnolta saamansa tunniste.

Eräissä lausunnoissa tunnisteen antamista koskevan velvollisuuden katsotaan kuitenkin lisäävän etämyyjän hallinnollista taakkaa. Valtiovarainministeriö katsoo, että vaatimuksesta etämyyjälle aiheutuva hallinnollisen työn lisäys on vähäinen, ottaen huomioon myös, että säännöksen tavoitteena on tehostaa valmisteveron alaisten tuotteiden verkkokaupan verovalvontaa ja sen myötä valmisteverojen maksamista Suomeen lain mukaisesti. Tunnisteen esittämisen viranomaisen pyynnöstä arvioidaan myös sujuvoittavan niiden verkkokauppakuljetusten verovalvontaa ja etenemistä, joissa on noudatettu säännöksiä.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo lausunnossaan, että valmisteverotuslaki ja ehdotetut muutokset voivat joltain osin olla ristiriidassa voimassa olevan alkoholilainsäädännön kanssa. Tämän osalta valtiovarainministeriö toteaa, että valmisteverotuslain etämyyntiä koskeva sääntely perustuu valmisteverotusdirektiiviin ja koskee yksinomaan verotusta. Verolainsäädännöllä ei oteta kantaa siihen eikä ratkaista sitä, onko alkoholijuomien etämyynti sallittua tai kiellettyä muun lainsäädännön nojalla.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lausunnossaan lisäksi, että ehdotetut muutokset valmisteverotuslakiin täydentäisivät hallituksen alkoholilainsäädäntöön kaavailemia muutoksia. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan valmisteverotuslainsäädäntöön ehdotetut muutokset yhdessä alkoholilainsäädäntöön mahdollisesti säädettävien muutosten kanssa selkeyttäisivät alkoholijuomien etämyyntiin ja etäostamiseen liittyvää sääntelyä sekä niihin liittyvää verotuskäytäntöä olennaisesti. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira toteaa puolestaan, että valvonnan näkökulmasta olisi hyvä, jos löydettäisiin mahdollisuus yhdistää alkoholilain noudattamisen ja verojen maksamisen valvontaa esimerkiksi hyödyntämällä saman tunnisteen käyttöä.

Valtiovarainministeriö pitää etämyyntisääntelyä koskevaa yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa tärkeänä. Alkoholilain mahdolliset etämyyntiä koskevat säännökset voivat olla merkittäviä verovalvonnan kannalta, minkä lisäksi niillä saattaa olla merkitystä myös ostajan arvioon etämyyjän toiminnasta.

Valmisteverotuslain 83 a §:n 4 momentin täsmennys

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo lausunnossaan, että jos ehdotettu valmisteverotuslain 83 a §:n 4 momentin täsmennys tehdään, tulisi samalla muuttaa lausunnossa ehdottamallaan tavalla oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annettua lakia (OVML), jotta pystytään varmistamaan rehellisesti toimivien yritysten veronkorotusten määräämättä jättäminen.

Hallituksen esityksessä ehdotettu muutos koskee vain valmisteveron palautushakemuksia eikä hallituksen esityksen mukainen valmisteverotuslain 83 a §:n 4 momentin täsmennys veronkorotuksen määrän laskemiseen liittyen muuta nykyistä verotuskäytäntöä. Näin ollen ei ollut tarvetta laajemmalle tarkastelulle.

OVML:n menettelysäännökset, kuten seuraamusmaksusäännökset yhtenäistettiin vuoden 2020 alusta ns. AVA-hankkeen yhteydessä, jossa yhdenmukaistettiin valmiste- ja autoverotuksen verotus- ja veronkantomenettelyjä sekä muutoksenhaku- ja seuraamusjärjestelmiä muita Verohallinnon kantamia veroja koskevien menettelyjen kanssa. Seuraamusmaksusäännösten soveltamiskäytäntö on melko vakiintunut verotuksessa ja sääntelyrakenne kaikille verolajeille (valmisteverot, ALV ym.) yhtenäinen.

OVML 37 §:n 2 momentti ja 38 §:n 4 momentti sisältävät säännökset veronkorotuksen määräämättä jättämisen edellytyksistä.

OVML 37 §:n 2 momentin mukaan veronkorotus jätetään määräämättä, jos laiminlyönti on vähäinen tai laiminlyönnille on pätevä syy tai jos veronkorotuksen määrääminen olisi 38 §:n 4 momentissa tarkoitetussa tilanteessa olosuhteet huomioon ottaen kohtuutonta. OVML 38 §:n 4 momentin mukaan, jos kyse on 6 §:ssä tarkoitetulla tavalla tulkinnanvaraisesta tai epäselvästä asiasta tai 1 momentin mukainen veronkorotus olisi muusta erityisestä syystä kohtuuton, veronkorotus on 3 prosenttia verovelvollisen vahingoksi määrätystä verosta.

Lisäksi OVML 6 §:n 1 momentin mukaan, jos asia on tulkinnanvarainen tai epäselvä ja jos verovelvollinen on toiminut vilpittömässä mielessä viranomaisen noudattaman käytännön tai ohjeiden mukaisesti, asia on ratkaistava tältä osin verovelvollisen eduksi, jos erityisestä syystä ei muuta johdu.

Valtiovarainministeriö ei näe tällä hetkellä tarvetta OVML:n veronkorotuksen määräämättä jättämistä koskevien säännösten tarkastelulle.